

Клишчук

ГЕНЕРАЛЬНА ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ
ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ЗЛОЧИНИ,
ВЧИНЕНІ НА ТИМЧАСОВО
ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ**

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ

26 липня 2016 року

м. Київ

УДК 343.13
ББК 67.99
О 72

Організаційний комітет:

Присяжнюк І.І. (голова), Шакур В.І. (заступник голови), Попов Г.В.,
Брящей Р.І., Чубко Т.П., Шамара О.В., Барандич С.П., Біднова О.О.

О 72 Особливості процесуального доказування у кримінальних
провадженнях про злочини, вчинені на тимчасово окупованих тери-
торіях: матеріали круглого столу (26 липня 2016 року). – К.: Національна
академія прокуратури України, 2016. – 175 с.
ISBN 978-617-7220-71-7

У збірнику матеріалів круглого столу «Особливості процесуального
доказування у кримінальних провадженнях про злочини, вчинені на
тимчасово окупованих територіях», що відбувся 26 липня 2016 року на
базі Національної академії прокуратури України, вміщено тези доповідей
на тему цього заходу.

УДК 343.13
ББК 67.99

ISBN 978-617-7220-71-7

© Генеральна прокуратура України, 2016
© Національна академія прокуратури України, 2016
© Громадська організація «Всеукраїнська асоціація кримінального права», 2016

КЕРЕВИЧ Олег Володимирович Затримання у районі проведення антитерористичної операції осіб, причетних до терористичної діяльності	42
КЛИМЧУК Михайло Петрович Щодо ефективності здійснення спеціального досудового розслідування у зоні проведення антитерористичної операції	44
КНИЖЕНКО Оксана Олександрівна Актуальні питання притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які перебувають на службі в силових структурах так званої Донецької Народної Республіки	46
КОЗЕНКО Олександр Олександрович Збирання доказів за допомогою спеціальної техніки в районі проведення антитерористичної операції	48
КОЗЬЯКОВ Роман Сергійович Правові проблеми розслідування фактів безвісного зникнення осіб на тимчасово окупованих територіях	51
КОМИССАРОВ Сергій Анатолійович Шляхи удосконалення правового регулювання досудового розслідування злочинів, учинених на тимчасово окупованих територіях	55
ЛАЗУКОВА Оксана Володимирівна Щодо ефективності досудового розслідування в районі проведення антитерористичної операції	58
ЛАПТИНОВА Олеся Костянтинівна, БОГАТИРЬОВА Ольга Іванівна Повноваження прокурора щодо захисту майнових прав фізичних, юридичних осіб та держави у зоні проведення антитерористичної операції	60

КЛИМЧУК Михайло Петрович
доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» від 7 жовтня 2014 року № 1689-VII в Україні було запроваджено інститут спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень, який регламентовано Главою 24-1 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) [1; 2].

Висвітлення проблемних аспектів дотримання прав підозрюваного в межах спеціального досудового розслідування набуває сьогодні особливого значення враховуючи проведення антитерористичної операції (АТО) на сході України.

Слід зазначити, що спеціальне досудове розслідування дедалі активніше застосовують у нашій державі. Водночас, якщо раніше воно було можливе лише стосовно осіб, які перебувають за межами держави, то нині слідчі судді дають дозвіл на здійснення спеціального досудового розслідування щодо осіб, які перебувають на тимчасово окупованій території України або в районі проведення антитерористичної операції.

Спеціальне досудове розслідування (*inabsentia*) в Україні – це одна з форм спрощеного кримінального провадження, що здійснюється у разі вчинення особою злочинів, передбачених у ч. 1 ст. 297-1 КПК України, стосовно підозрюваного, крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та оголошений у міждержавний та/або міжнародний розшук на підставі ухвали слідчого судді у зв'язку з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування слідчого погодженого з прокурором, або прокурора, що розглядається за участю особи, яка подала клопотання, та захисника.

Відповідно до ч. 1 ст. 297-4 КПК України слідчий суддя відмовляє в задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування, якщо прокурор (слідчий) не доведе, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та оголошений у міждержавний та/або міжнародний розшук (розшук у разі спеціального досудового розслідування щодо підозрюваного, обвинуваченого, який перебуває на тимчасово окупованій території України або в районі проведення АТО) [3].

Вважаємо, що до можливих негативних наслідків введення інституту спеціального досудового провадження та спеціального судочинства в Україні слід віднести проблемність дотримання основних засад кримінального

ства. Зокрема, це стосується дачі показань, надання доказів, участі та приності при проведенні слідчих (розшукових) дій, в судових засіданнях, зверня до суду з останнім словом.

Крім того, існує багато питань щодо забезпечення права підозрюваного на ист. При спеціальному досудовому розслідуванні закріплюється вимога про зв'язкову участь захисника в кримінальному провадженні щодо осіб, стосов яких воно здійснюється. Так, згідно з частинами 3 та 4 ст. 49 КПК України слідчий (прокурор) виносить постанову, а слідчий суддя та суд постановляють ухвалу, якою доручають відповідному органу (установі), уповноваженому соном на надання безоплатної правової допомоги, призначити адвоката для ійснення захисту за призначенням та забезпечити його прибуття в зазначені постанові (ухвалі) час і місце для участі в кримінальному провадженні. Постанову (ухвалу) про призначення адвоката негайно направляють відповідному органу (установі), уповноваженому законом на надання безоплатної правової допомоги. Цей документ є обов'язковим для негайного виконання. Невиконання, неналежне або несвоєчасне виконання постанови (ухвали) про доручення призначити адвоката передбачають відповідальність, визначену законом [2].

Але виходить, що захисник буде виконувати свої зобов'язання не лише за відсутності спілкування з підозрюваним, обвинуваченим, а й за відсутності можливості познайомитися з ним, побачити особу, яку він захищає. Тому залишається відкритим питання: яким чином при цьому будуватиметься лінія захисту за відсутності у захисника даних про обставини, фактичні дані, що могли бути повідомлені йому виключно клієнтом?

Попри те, що заочне провадження вже тривалий час використовується світовою юридичною практикою як один із процесуальних засобів досягнення компромісу з метою повноцінного захисту прав сторін у кримінальному процесі, запровадження вказаного інституту в правозастосовну практику України повинно супроводжуватись дієвими механізмами контролю і стримування, які попереджатимуть зловживання і порушення при прийнятті рішення про проведення заочних процедур і при їх реалізації у зоні проведення антитерористичної операції.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини: Закон України від 7 жовтня 2014 року № 1689-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ
ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ЗЛОЧИНИ,
ВЧИНЕНІ НА ТИМЧАСОВО
ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ
26 липня 2016 року

Над матеріалами працювали:

Пономаренко З.В.

Байдачна І.О.

Степанюк О.Б.

Дизайн обкладинки та верстка

Демерлій О.Л.